

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 23. februar 2023

Orientering nr. 03/2023

Lagmanden svarer på spørgsmål om frihandelsaftale med EU

Lagmand Aksel V. Johannesen svarede den 15. februar 2023 på spørgsmål i Lagtinget, hvor bl.a. partifællen lagtingsmedlem Jóhannis Joensen, Javnaðarflokkurin, spurgte til arbejdet med at få en frihandelsaftale med EU. Lagmanden svarede, at arbejdet med en forbedring af den nuværende aftale med EU, som er fra 1997, går fremad. Der arbejdes på alle fronter. Lagmanden oplyste, at en frihandelsaftale med EU kræver, at alle 27 medlemslande kan godkende aftalen, ligesom han nævnte, at der også bliver samarbejdet med den danske regering.

Lagtingsmedlem Jørgen Niclasen, Fólkaflokkurin, mente ikke, at man kan tale om frihandelsaftale med EU. Der er snarere tale om en handelsaftale med toldmure, en slags boykot mod Færøerne. Jørgen Niclasen påpegede, at man burde have brugt muligheden og krævet en frihandelsaftale af EU for accepten af en radar på Færøerne. Lagtingsmedlem Kaj Leo Holm Johannesen, Sambandsflokkurin, tilkendegav, at så længe Færøerne er en del af rigsfællesskabet, er forudsætningen for at få en frihandelsaftale, at den danske regering helhjertet arbejder for det.

Færøsk repræsentation i Nuuk og Washington

Landsstyret ønsker at åbne to nye færøske repræsentation i henholdsvis Nuuk og Washington i løbet af de kommende tre år. Landsstyremedlem for udenrigsanliggender, Høgni Hoydal, oplyste den 10. februar 2023 i forbindelse med et besøg i Grønland, at Færøerne snarest ønsker at åbne et repræsentationskontor i Nuuk. I første omgang bliver det den nuværende færøske repræsentationschef i Island Halla Nolsø Poulsen, som skal dække både Island og Grønland. Høgni Hoydal påpegede, at man især ønsker at styrke det politiske samarbejde mellem Færøerne og Grønland. Færøerne har et broderfolk i Grønland, som man bør have direkte forbindelse til, så det ikke altid skal foregå igennem Danmark. Høgni Hoydal oplyste endvidere, at landsstyret forventer at åbne repræsentationen i Washington i løbet af 2024.

Færøerne sender nødhjælp til Ukraine, Syrien og Tyrkiet

Lagtinget har enstemmigt vedtaget et forslag om at anvende 7 mio. kr. ud af de i alt 12 mio. kr., der i 2023 er budgetteret med til nødhjælp og udviklingssamarbejde, på nødhjælp til Ukraine. Det er det hidtil højeste enkeltbeløb, som Færøerne har brugt på nødhjælp. Endvidere blev det vedtaget at sende 1 mio. kr. til Tyrkiet og Syrien.

Finanslovsforslag 2023 fremlagt i Lagtinget

Landsstyremedlem for finansanliggender Ruth Vang, Framsókn, fremlagde den 14. februar 2023 finanslovsforslaget for 2023 i Lagtinget. Landsstyret forventer et overskud på 141 mio. kr. Forslaget bygger på det finansforslag, som det forrige landsstyre fremlagde i efteråret 2022. Det nuværende landsstyre har dog foretaget omprioriteringer vedrørende anlægsudgifter og drift. På udgiftssiden er der bl.a. budgetteret med en styrkelse af fiskerikontrollen til lands og til vands, iværksættelse af dele af klimapolitikken, samt forberedelse af en fornyelse af færgeflåden. Landsstyret har desuden lagt vægt på, at den finanspolitiske holdbarhed skal styrkes, og at landsstyret senere i år fremlægger et forslag om ændring af ressourceafgifterne på fisk og opdræt.

Af finanslovsforslaget fremgår det endvidere, at statens tilskud skal nedsættes med 25 mio. kr. i 2023 og hvert af de efterfølgende tre år, således at tilskuddet i 2026 udgør 541,8 mio. kr. mod 641,8 mio. kr. i 2022. Spyr.fo har i en meningsmåling spurgt 500 personer i alderen 18 til 80 år om deres holdning til ændring af statens tilskud. Resultatet fremgår af tabellen herunder.

Enig i at sænke statens tilskud med 25 mio. kr. i 2023?	JA	NEJ	VED IKKE
Vælgere der har stemt på et koalitionsparti	59 pct.	30 pct.	11 pct.
Vælgere der har stemt på et oppositionsparti	27 pct.	59 pct.	14 pct.

Spyr.fo

Politikere fra henholdsvis opposition- og koalitionspartierne kritiserer finansloven for at indeholde for lidt politik, ligesom for få af valgløfterne er afspejlet i forslaget. Bl.a. bliver forslaget kritiseret for ikke at gøre nok i forhold til de økonomiske udfordringer, som har ramt mange færøske familier. Flere af landsstyremedlemmerne har efterfølgende udtalt, at der arbejdes med at få lavet en inflationsstøtte til de hårdest ramte.

Befolkningsvækst på 1,3 pct. i 2022

Den 1. januar 2023 boede 54.255 personer på Færøerne. Det er en stigning på 1,3 pct. sammenlignet med samme tidspunkt året før og svarer til stigningen for 2021. Sammenlignet med 2021 var nettotilflytningen i 2022 større, mens fødselsoverskuddet var mindre. Det er 9. år i træk med befolkningsvækst.

Fiskeeksporten voksede med 2,4 mia. kr. i 2022

Eksporten af fisk steg med 2,4 mia. kr. i 2022 i forhold til 2021, hvilket svarer til en stigning på 26 pct. Heraf steg eksporten af laks med 1,1 mia. kr. Eksporten af sild er derimod faldet med 143 mio. kr., hvilket især hænger sammen med, at eksportmængden faldt med knap 31 pct. Det asiatiske og amerikanske marked er vokset markant med henholdsvis 72 pct. og 63 pct. i 2022. Eksporten til Asien er nu på samme niveau som i 2019, mens eksporten til det amerikanske marked er fordoblet de seneste år. Importen af varer var også historisk høj i 2022 med en værdi på 12,1 mia. kr. eller 31 pct. mere end i 2021.

Bakkafrost havde 1,7 mia. kr. i overskud i 2022

Færøernes største lakseproducent Bakkafrost havde et rekordstort overskud på 1,7 mia. kr. i 2022. Heraf tilfaldt 740 mio. kr. landskassen. Bakkafrost omsatte for i alt 7,1 mia. kr. i 2022. Det er besluttet at udlodde i alt 600 mio. kr. fordelt på 143.000 anparter.

Det gode resultat skyldes primært et mindre udbud af laks på verdensmarkedet, som har medført en højere laksepris i det første halve år. Derudover har der været en positiv udvikling i forhold til de biologiske udfordringer på Færøerne. I gennemsnit overlever 95 pct. af laksen i havet, vægten på laksen er god, og forekomsten af lakselus er halveret.

For første gang i historien vandt en færøing Dansk Melodi Grand Prix

Lørdag den 11. februar 2023 vandt den 25-årige færøiske musiker Rani Petersen, som optræder under kunstnernavnet Reiley, Dansk Melodi Grand Prix 2023 med sangen ”Breaking My Heart”. Det er første gang at en færøing skal repræsentere Danmark ved Eurovision, som i år afholdes i London i maj måned. Reiley, som har næsten 11 mio. følgere på TikTok, er født og opvokset på Færøerne, men har også i en periode boet i London, hvor han har arbejdet med musik. Landsstyremedlem for kulturanliggende Sirið Stenberg udtaler, at det er ærgerligt, at Reiley ikke kan stille op for Færøerne, og hun mener, at man bør undersøge, om Færøerne ikke fremadrettet kan få selvstændigt medlemskab og dermed stille op i eget navn til Internationalt Melodi Grand Prix.